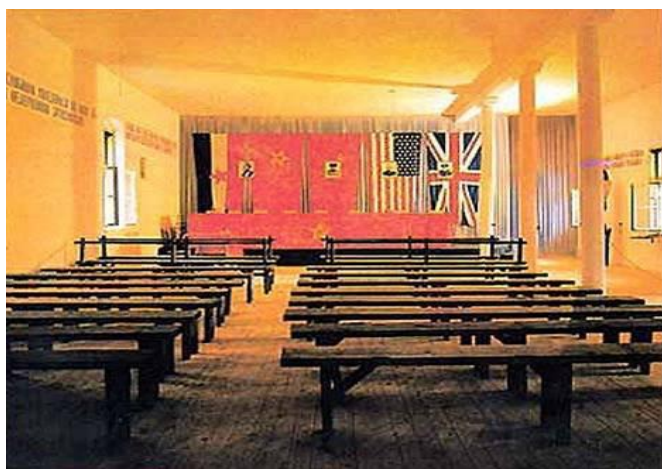

ACTS OF THE FIRST SESSION OF ASNOM

„At this moment, at this historic place, the „St. Prohor of Pcinja“ monastery and on this historic and holy day of Ilinden, when I pronounce that the First Anti-Fascists Assembly is open, joyfully in front of my misty eyes I see how all the rivers have stirred up, from Pcinja to Vardar, from Mesta and Bistrica, the whole Macedonian land is splashed, wanting to wash the ten century long disgrace of the Macedonian nation from the collapsed Samoil state, in order to give birth today to a new, bright and free Macedonian state.....”

The oldest delegate, Panko Brashnarov, a teacher from Veles and Ilinden rebel opened the first session of the Antifascist Assembly for National Liberation of Macedonia (ASNOM) with these words. The session was held on 2 August 1944 at the "St. Prohor of Pcinja Monastery".

Hall in the "Saint Prohor of Pcinja Monastery" where the first plenary session of ASNOM was held

At this session, as a result of the participation of the Macedonian people in the Second World War and the National Liberation Fight against Fascism, the constitution of the Macedonian state was

crowned as an equal federal unit in the newly established Democratic Federal Yugoslavia. This was a fulfillment of the centuries long striving of the Macedonian nation for national freedom and creation of its own state.

The delegates at the first session of ASNOM, elected from all parts of ethnographic Macedonia, from all social layers, confessions and nationalities, adopted 9 historic decisions, 4 of which have statehood importance for Macedonia:

1. Decision of Proclaiming ASNOM as a Supreme, Legislative and Executive People' Representative Body and the Highest State Authority in Democratic Macedonia

Under this statehood act, based on the sovereign will and right to self-determination of the Macedonian nation, ASNOM was constituted to be the supreme legislative, executive and representative body of the Macedonian state, as an equal federal unit in Democratic Federal Yugoslavia. Thus, the existence of the de jure first contemporary

Macedonian state was proclaimed – Democratic Federal Macedonia.

The resolution stipulated that the legislative and executive function in the Macedonian federal state is performed by ASNOM, unless it devolved the function to its Presidium and the people's government of the Macedonian state.

ASNOM exercised its legislative power at the plenary sessions, while the Presidium exercised this function between the sessions. The executive power was exercised through the presidium and the people's government of the Macedonian state. The function of the people's government was temporarily exercised by the Presidium.

The Presidium was elected by ASNOM and it was held responsible for its work by ASNOM. It consisted of a president, two vice-presidents, two secretaries and at least 16 other members.

In accordance with the adopted act, the first assembly of ASNOM elected the Presidium (Presidency) of ASNOM, which given the broad competencies (both legislative and executive) was the key body of the government.

The Presidium of ASNOM functioned until the third session of ASNOM (April 14-16, 1945), when ASNOM was renamed as People's Assembly of Democratic Federal Macedonia, while the Presidium of ASNOM was renamed as Presidium of the People's Assembly. The Presidium of the People's Assembly continued to exercise the legislative power between the sessions of the Assembly, however; the executive competencies were devolved to the then established first government, as executive branch of power of the Macedonian state.

Metodija Andonov Cento was elected as president of the Presidium. Panko Brashnarov and Emanuel Cuckov were elected as vice-presidents, Ljupco Arsov and Vladimir Polezinovski as secretaries, while Venko Markovski, Cvetko Uzunovski, Bogoja Fotev, Mihajlo Apostolski, Strahil Gigov, Petar Piruze, Kiro Petrushev, Jovan Gjorgov, Kemal Agoli, Epaminonda Pop-

Andonov, Genadie Leshkov, Lazar Sokolov, Vera Aceva, Kamber Hasan, Aco Petrovski, Mladen Georgiev Celopechki and Lijlana Calovska were elected as members.

Eight commissariats were established as part of the Presidium, which had the role of state administrative bodies (ministries), headed by commissioners: internal affairs (Kiro Petrushev), education (Epaminonda Pop-Andonov), information (Panko Brashnarov), national economy and renewal (Lazar Sokolov), finances (Bogojka Fotev), traffic and construction (Strahil Gigov), social policy (Aco Petrovski), and judiciary (Petar Piruze).

2. ASNOM Declaration on Fundamental Rights of Citizens of Democratic Macedonia

This is one of the most significant documents in the history of Macedonia which reflects on the ideas for creation of free and democratic Macedonia, where all citizens are equal before the law regardless of their nationality, sex, race and confession.

Inspired by the French Declaration of the Rights of Man and Citizen from 1789, and adopted before the United Nations Universal Declaration on Human Rights, in concise and clear way, this declaration laid down the wide spectrum of democratic rights of the citizen which are generally accepted rights in the constitutions of all democratic states.

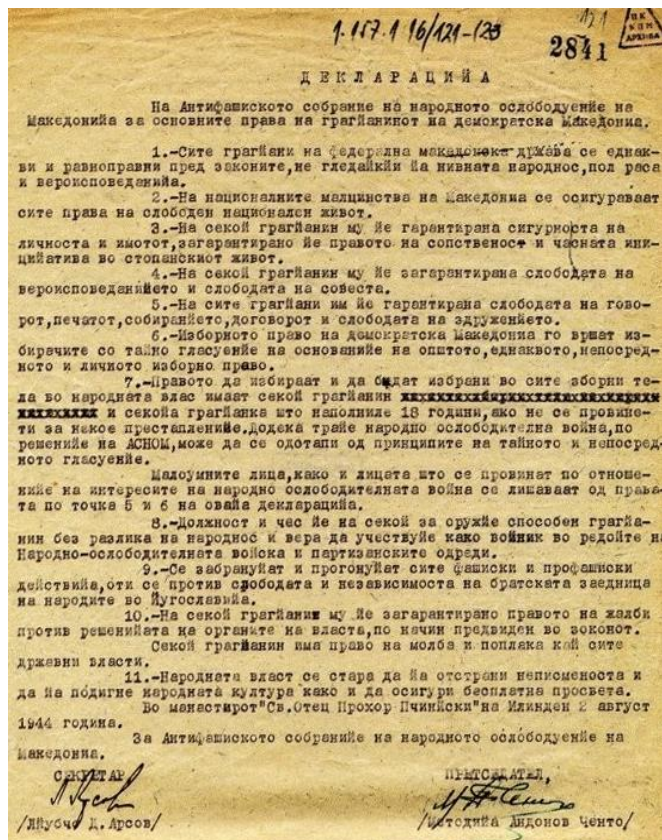
The Declaration contains 11 points that proclaim all civil, political, economic, social and cultural rights of the citizen in the federal Macedonian state.

Besides the equality before laws, the citizen was also guaranteed security of person and property, right to ownership, freedom of confession and conscience, freedom of speech, press, association, agreement and freedom of assembly.

The voting right was laid down as general, equal, direct and personal right and exercised by secret vote. All male and female citizens from the age of consent

had the right to elect and be elected in all elected bodies of the people's government, except the individuals convicted for crimes, individuals without working capacity, or individuals accused of acting against the interests of the national liberation war.

Every citizen was guaranteed the right to appeal against the decisions of the authorities, as well as the right to claim and complain to all state authorities.

Original wording of the ASNOM Declaration on fundamental rights of the citizen in Democratic Macedonia

In the field of social and cultural rights, the people's government took the duty to eliminate the illiteracy and raise the people's culture, as well as to provide free education.

National minorities were guaranteed all rights to free national life which is another proof of the determination of the new Macedonian state to ensure the equality of all nations and nationalities that live there.

The declaration of equality between men and women of particular importance is, and given the historical circumstances, this is a revolutionary benefit that aimed to overcome the subordinate position of women at that time.

3. ASNOM Decision to Introduce the Macedonian language as an Official Language of the Macedonian State

This decision raised the Macedonian language to the level of official language of the state, which gives a statehood importance to this act given the fact that the statehood of one state is inconceivable without the existence of official language.

4. Rulebook on the Work of ASNOM

ASNOM regulated the rules and procedures of its operation with this act. This act, among other things, also laid down that ASNOM held the regular sessions twice a year. If needed, or requested by one fourth of the people's representatives (members), the Presidium also convened extraordinary sessions. The adoption of valid decisions required the presence of more than half of the people's representatives, while the decisions were considered adopted if more than half of the present representatives gave affirmative vote.

5. ASNOM Decision on the Establishment of a Legislative Committee within the ASNOM Presidium

The Legislative Committee was appointed by the Presidium of ASNOM and it consisted of a president and 6 members, entrusted with the task to draft regulations and give opinion about laws proposed by the Presidium of ASNOM, the People's Government and People's Representatives.

6. ASNOM Decision to Establish a State Committee Assigned to Determine the Offenses Committed by the Enemy and Its Associates

This committee was established within the Presidium of ASNOM, which also appointed its members who were entrusted with the task to establish the offences and to identify and apprehend all people who acted contrary to the people's interests during the occupation.

7. ASNOM Resolution to Approve Resolutions, Orders and Duties Issued by the Headquarters of the National Liberation Army and Partisan Detachments of Macedonia and the Initiative Board to Convene ASNOM

This Resolution is ASNOM's acknowledgement of all acts adopted until its first session, so that the Headquarters of the National Liberation Army and the Partisan Detachments in Macedonia as well as the Initiative Board to convene ASNOM were given the importance of bodies of the People's Government, and this act received the status of a state legal act.

8. ASNOM Resolution to Acknowledge the National Liberation Army

This act was adopted in order to acknowledge the fighters from the National Liberation Army as well as the Headquarters of the National Liberation Army and Partisan Detachments of Macedonia for the successful operations in the fight against the enemies and the political activities related to the constitution of democratic people's government.

9. ASNOM Resolution to Proclaim Ilinden - 2 August as a National State Holiday of the Macedonian State

This Resolution is also of a statehood importance where Ilinden was proclaimed as a national holiday, as a symbol of all

fighting of the Macedonian nation for final liberation from the centuries long tyranny and constitution of a free and sovereign federal Macedonian state.

In addition to the 9 adopted acts, the first session of ASNOM also announced a Proclamation to the Macedonian nation about the session held and the adopted decisions by ASNOM, as well as Manifesto to the Macedonian nation.

In the Proclamation, the Macedonian nation was informed that the first session of ASNOM was held and that the foundations of the Macedonian federal state in new Federal Democratic Yugoslavia have been laid down. The Proclamation included all the resolutions adopted at the statehood assembly, as well as a call for a general mobilization of the Macedonian nation and other nationalities for the final victory – for freedom.

The Manifesto addressed to the Macedonian nation is a proclamation of the national liberation of the Macedonian nation and constitution of the Macedonian state. This historic document gives a retrospect of the difficult fight for liberation of the Macedonian nation since the time of the Ilinden Uprising and the Krusevo Republic and the national liberation war against the fascists, which resulted in the constitution of the first free Macedonian state.

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

РЕШЕНИЕ ДОНЕСЕНО НА ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ ЗА
ПРОГЛАСУВАЊЕ НА АСНОМ КАКО ВРХОВНО, ЗАКОНОДАВНО
И ИЗВРШНО НАРОДНО ПРЕТСТАВНИЧКО ТЕЛО И НАЈВИСОК
ОРГАН НА ДРЖАВНАТА ВЛАСТ НА ДЕМОКРАТСКА
МАКЕДОНИЈА.

РЕШЕНИЕ

на Антифашиското собрание на народното ослободување на
Македонија како врховно законодателно и исполнително
народно претставително тело и највисок орган на државната
власт на демократска Македонија (АСНОМ)¹

Чл. 1

Основајќи се на суверената воља и правото на самоопределение на народот на Македонија, чии верни толкователи представителите во ова Собрание, а во согласие со решенијата донесени на II заседание на АВНОЈ (Антифашистичкото веќе на народното ослободување на Југославија) во град Јајце 29 ноември 1943 година Антифашиското собрание на народното ослободување на Македонија (АСНОМ) се конституира во врховно законодателно и исполнително претставително тело на Македонија и на македонската држава, како равноправна федерална единица во демократска федеративна Југославија.

Чл. 2

АСНОМ ја врши законодалната и исполнителната функција на македонската федерална држава, до колку таа функција не ја префрлил на својот Президиум и на Народното правителство на македонската држава.

Чл. 3

АСНОМ го образуваат народните претставители, без разлика на народност, вероисповедание, пол, раса и политическо-партијска припадност, кои се дали доказателство, оти ја прихваќат борбата за самостојатност и слобода на народот на Македонија и народно-ослободителната борба на сите останали народи во Југославија, а покрај това се непомирливи непријатели на окупаторот и неговите помагачи.

Чл. 4

Законодалната власт АСНОМ ја врши на своите пленарни заседанија, а во времето меѓу заседанијата таја власт ја врши преку Президиумот.

Исполнителната власт АСНОМ ја врши преку својот Президиум и преку Народното правителство на македонската држава.

Чл. 5

АСНОМ и Народното правителство на македонската држава се врховни органи на народната власт во македонската држава како федерална единица во федеративна Југославија.

Имајќи го пак предвид сегашното развитие на народно-ослободителната борба и степенот на изградувањето на власта во обштата држава, а како уште ги нема сите услови за образованието на Народното правителство на македонската држава, функцијата на Народното правителство ќе ја врши времено ПРЕЗИДИУМОТ на АСНОМ.

¹ „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

Чл. 6

АСНОМ си избира свој Президиум, кој е составен од претседател, два подпретседатела, два секретара и најмалку други 16 (шеснаесет) члена.

Чл. 7

За својата работа Президиумот одговара пред АСНОМ.

Чл. 8

Сите законодателни решенија на АСНОМ и неговиот Президиум се објавуваат со потписите на претседателот и секретарот на АСНОМ, односно на неговиот Президиум.

Чл. 9

На територијата на Македонија важат законите на федералната македонска држава и законите на федеративна и демократска Југославија.

Чл.10

До формирањето на Народното правителство на македонската држава при Президиумот на АСНОМ се образува нужен број оддели за разните гранки на државното управление.

Секој оддел се управува од начелник на одделот. Началникот на одделот ги води работите на одделот, под раководството и контролата на член од Президиумот, на кого и одговара.

Чл. 11

Народното правителство на македонската држава односно до неговото образование Президиумот на АСНОМ, има функцијата на народно правителство, основајќи се на решенијата на АСНОМ, а во согласие со решенијата на АВНОЈ, како и заповедите и решенијата на Националниот комитет на ослободуењето на Југославија, донесува заповеди и решенија и го контролира нивното спроведување во македонската држава.

Чл. 12

Народното правителство на македонската држава, односно до неговото образование Президиумот на АСНОМ, има право да ги отфрли заклученијата и заповедите на сите народноослободителни одбори, ако не се во склад со законите на македонската држава.

Чл. 13

Работите на секое заседание на Собранието ги води Работното претседателство, избрано само за тоа заседание. Ова претседателство е составено од претседател, подпретседател два секретара и најмалку 5 члена.

За секое заседание се избира и верификациона комисија составена од 5 члена.

Новото заседание го отвара Претседателот на претходното заседание, предлагајќи избор на ново работно претседателство.

Чл. 14.

Ова решение влегува веднага во сила.

Во манастирот „Св. отец Прохор Пчински“ на ИЛИНДЕН, 2 август 1944 година.

За Антифашиското собрание на народното ослободуење на Македонија.

Секретар:

Љупчо Д. Арсов

Љ. Арсов, с. р.

Претседател:

Методи Андонов-Ченто

М. А. Ченто, с. р.

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

ДЕКЛАРАЦИЈА ДОНЕСЕНА НА ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ
ЗА ОСНОВНИТЕ ПРАВА НА ГРАЃАНИТЕ НА ДЕМОКРАТСКА МАКЕДОНИЈА

ДЕКЛАРАЦИЈА

на Антифашиското собрание на народното ослободување на
Македонија за основните права на граѓанинот
на демократска Македонија²

1. Сите граѓани на федералната македонска држава се еднакви и равноправни пред законите, не гледајќи нивната народност, пол, раса и вероисповеданије.

2. На националните малцинства на Македонија се осигурават сите права на слободен национален живот.

3. На секој граѓанин му е гарантирана сигурноста за личноста и имотот, загарантирано е правото на сопственост и часната иницијатива во стопанскиот живот.

4. На секој граѓанин му е загарантирана слободата на вероисповеданието и слободата на савеста.

5. На сите граѓани им се гарантира слободата на говорот, печатот, собирањето, договорот и слободата на дружењето.

6. Изборното право на демократска Македонија го вршат избирачите со тајно гласување на основаше на општото, еднаквото, непосредното и личното изборно право.

7. Правото да избират и да бидат избирани во сигге изборни тела во народната власт имаат секој граѓанин и секоја граѓанка кој се наполниле 18 години, ако не се провинени за некоје престапение. До дека траје народно-ослободителната војна, по решение на АСНОМ, може да се отстапи од принципите на тајното и непосредното гласување.

Малоумните лица, како и лицата кои са провинат по отношение на интересите на народно-ослободителната војна, се лишават од правата по точка 5 и 6 на оваја декларација.

8. Должност и чест е на секој за оружје способен граѓанин, без разлика на народност и вера, да учествуе како војник во редовите на народно-ослободителната војска и партизанските одреди.

9. Се забрануваат и прогонуваат сите фашиски и профашиски дејствија, оти са против слободата и независноста на братската заедница на народите во Југославија.

10. На секој граѓанин му е загарантирано правото на жалба против решениата на органите на власта по начин предвиден во законот. Секој граѓанин има право на молба и поплака кај сите државни власти.

11. Народната власт се стара да отстрани неписменоста и да ја подигне народната култура како и да осигура бесплатна просвета.

Во манастирот „Св. Отец Прохор Пчински“, на ИЛИНДЕН, 2 август 1944 година.

ЗА АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕЊЕ НА
МАКЕДОНИЈА

Секретар,

Љупчо Арсов, с. р.

Председател,

Методија Андонов-Ченто, с. р.

² „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

РЕШЕНИЕ НА ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ
ЗА ВОВЕДУВАЊЕ НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
КАКО СЛУЖБЕН ЈАЗИК ВО МАКЕДОНСКАТА ДРЖАВА

РЕШЕНИЕ

на Антифашиското собрание на народното ослободуење на
Македонија за заведуење на македонскиот јазик како
служебен јазик во македонската држава³

Чл. 1

Во македонската држава како служебен јазик се заведува народниот македонски јазик.

Чл. 2

Ова решение влегуе веднага во сила.

Во манастирот „Св. отец Прохор Пчински“, на ИЛИНДЕН 2 август 1944 година.

За Антифашиското собрание на народното ослободуене на Македонија.

Секретар:

Љупчо Д. Арсов, с. р.

Претседател:

Методи Андонов-Ченто, с. р.

³ „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

ПРАВИЛНИК ЗА РАБОТА НА АСНОМ, ДОНЕСЕН
НА I ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ

ПРАВИЛНИК ЗА РАБОТА

На Антифашиското собрание на народното ослободуење
на Македонија⁴

Член 1

АСНОМ се собира по позив на Президиумот на редовно и прекоредно заседание.

Член 2

АСНОМ се собира на редовно заседание по правило два пати годишно. На редовно заседание Президиумот поднесува доклад за својата работа.

Член 3

Прекоредно заседание на АСНОМ свикуе Президиумот по потреба или по тражењето на една четвртина претставители. Своето тражење претставителите го поднесуваат на Президиумот. Во предложението за свикуење на прекоредното собрание се назначуваат дневниот ред и конкретните предложенија.

Член 4

Заседанието на Собранието го отвара претседателот на АСНОМ, а седниците на заседанието ги раководи работното претседателство, избрано на самото заседание.

Член 5

Верификационата комисија утврдуе правилноста на мандатите на народните претставители, установуе дали има кворум и дали се претставителите правилно повикани на прекоредно заседание и за најденото поднесуе свој доклад и предложена. По тој доклад Собранието решава за признанието на мандатот на секој претставител и за натамошната работа.

Член 6

На секоје заседание секретарите на АСНОМ, со помошта на потребен број технички лица, водат записник за седниците на заседанието. Записникот го потпишуе претседателот и секретарите на АСНОМ.

Член 7

За секоја точка на дневниот ред и за секој е предложение се расправуе и решава одделно.

Член 8

Секој претставител е должен да присуствуе на седниците на Собранието и има право да учествува во дискусијите и да прави предложенив.

Претседателот има право, по потреба, да ограничи времето на говорот. Ако настане спор, за тоа ограничување, решава Собранието.

⁴ „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

Член 9

Собранието може да донесе полноважни решениа, ако на заседанието присуствуе повеќе од половината народни претставители.

Член 10

Предложението се смета примено, ако за него гласуваат повеќе от половината присуствени претставители. Ако се гласовите поделени, се смета оти предлогот не е примен. Начинот на гласувањето го определуе претседателот, што е раководи седницата. Ако настане спор, решава Собранието.

Член 11

АСНОМ, односно Президиумот, решава за примањето на нови претставители, народни борци и дејци на народно ослободителното движение се до тогај, до дена не бидат распишани општи избори за претставители на АСНОМ.

Член 12

Народните претставители не може да бидат затворени ни предадени на суд без согласието на Собранието, односно на Президиумот во време кога Собранието не заседава, освен во случај на предателство и кога се затечени при вршење на тешки престап лени ја.

Член 13

Овој правилник за работа влегуе веднага во сила.

Во манастирот „Св. Отец Прохор Пчински“, на ИЛИНДЕН, 2 август 1944 година.

ЗА АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕЊЕ НА
МАКЕДОНИЈА

Секретар,

Љупчо Арсов, с. р.

Претседател,

Методија Андонов-Ченто, с. р.

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

РЕШЕНИЕ ОД ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ
ЗА ФОРМИРАЊЕ ЗАКОНОВНА КОМИСИЈА ПРИ
ПРЕЗИДИУМОТ НА АСНОМ

РЕШЕНИЕ

На АСНОМ за образување на законодателна комисија при
Президиумот на АСНОМ⁵

Член 1

Образува се законодателна комисија при Президиумот на АСНОМ.

Член 2

Законодателната комисија е составена од председател и 6 члена. Ова комисија е именује Президиумот на АСНОМ.

Член 3

Законодателната комисија претресуе и дава мнение по законопроектите, донесени по иницијативата на Президиумот на АСНОМ, Народното правителство и поедините представители. а и самата изработуе законски проекти. Својот доклад за поедините законски проекти комисијата го поднесуе на АСНОМ, односно на Президиумот на АСНОМ.

Член 4

Ова решение вдегуе веднага во сила.

Во манастирот „Св. Отец Прохор Пчински“, на ИЛИНДЕН, 2 август 1944 година.

ЗА АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕЊЕ НА
МАКЕДОНИЈА

Секретар,
Љупчо Арсов, с. р.

Председател,
Методија Андонов-Ченто, с. р.

⁵ „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

РЕШЕНИЕ ОД ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ ЗА ФОРМИРАЊЕ
ДРЖАВНА КОМИСИЈА ЗА УТВРДУВАЊЕ ПРЕСТАПИТЕ
НА ОКУПАТОРИТЕ И НИВНИТЕ СОРАБОТНИЦИ

РЕШЕНИЕ

На Антифашиското собрание на народното ослободуење на
Македонија за образување на државна комисија за
утврдуење престапленieto на окупаторите и нивните помагачи⁶

Член 1

При Президиумот на АСНОМ се образува државна комисија за утврдуење
престапленијата, направени од окупаторите и нивните помагачи во течение на војната.

Член 2

Задачата на Комисијата ќе биде да утврди престаплениата, да ги пронајде и
приведе за наказание сите оние лица, одговорни за престаплениата направени во
Македонија за времето на окупацијата.

Член 3

Президиумот на АСНОМ ќе именује членовите на оваја комисија веднага.

Член 4

Ова решение влегуе веднага во сила.

Во манастирот „Св. Отец Прохор Пчински“, на ИЛИНДЕН, 2 август 1944 година.

ЗА АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕЊЕ НА
МАКЕДОНИЈА

Секретар,

Љупчо Арсов, с. р.

Председател,

Методија Андонов-Ченто, с. р.

⁶ „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

ОДОБРЕНИЕ ОД ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ НА РЕШЕНИЈАТА,
ЗАПОВЕДИТЕ И ЗАДОЛЖЕНИЈАТА ИЗДАДЕНИ ОД ГЛАВНИОТ ШТАБ
НА НОВ И ПОМ И ИНИЦИЈАТИВНИОТ ОДБОР
ЗА СВИКУВАЊЕ НА АСНОМ

РЕШЕНИЕ

на Антифашиското собрание на народното ослободување на
Македонија за одобрение решенијата, заповедите и задолженијата,
земени од Главниот штаб на НОВ и ПО на Македонија
и иницијативниот одбор за свикување на АСНОМ⁷

Антифашиското собрание на народното ослободување на Македонија, на своето
Прво заседание от 2 август 1944 година, донесуе следното решение:

1 Се одобруват и потврдуваат сите решенија, заповеди и задолженија на Главниот
штаб на Народно-ослободителната војска и Партизанските одреди на Македонија,
издадени и земени во времето до ова заседание.

2 Се одобрува работата на Иницијативниот одбор за свикување на Народното
Собрание на Македонија за времето до ова заседание.

Во манастирот „Св. Отец Прохор Пчински“, на ИЛИНДЕН, 2 август 1944 година.

ЗА АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУВАЊЕ НА
МАКЕДОНИЈА

Секретар,

Љупчо Арсов, с. р.

Председател,

Методија Андонов-Ченто, с. р.

⁷ „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

РЕШЕНИЕ ДОНЕСЕНО НА ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ ЗА
ОДДАВАЊЕ ПРИЗНАНИЕ И БЛАГОДАРНОСТ НА НАРОДНО-
ОСЛОБОДИТЕЛНАТА ВОЈСКА

РЕШЕНИЕ

на АСНОМ за отдавање признание и благодарност
на Народно-ослободителната војска⁸

Првото пленарно заседание на АСНОМ го изразуе своето признание и народната благодарност на Главниот штаб на Народно-ослободителната војска и Партизанските одреди на Македонија за изградувањето и организуењето на нашата народна војска и за успешното раководење на операциите во борбата против непријателите на нашиот народ.

Првото пленарно заседание на АСНОМ ја изразуе долбоката благодарност на Главниот штаб и за неговата сестрана политическа работа околу собирањето на сите патриотическа[^] сили на нашиот народ, подигнуењето на името на нашата земја прет туѓина и работата околу изградуењето на истинска, демократска народна власт.

Исто така, Првото пленарно заседание на АСНОМ изразуе народно признание и благодарност на борците от народно-ослободителната војска образувана от нај свесните и најдобрите синови на македонскиот народ, — на борците кои со својата крф и коски, со својата геро јека борба и натчовешки напори и постигнатите победи, а во заедничката борба со Народно-ослободителните војски на останалите братски народи во Југославија, ги поставија основите на македонската држава и слобода. Народно-ослободителната војска е најголемата придобивка на нашата народно-ослободителна борба.

Првото пленарно заседание на АСНОМ веруе оти нашето воено раководство, а на чело со Главниот штаб, заедно со борците на Народно-ослободителната војска, ќе одат от победа до победа, се до крајното изгонуење на окупаторите от македонската земја.

Во манастирот „Св. Отец Прохор Пчински“, на ИЛИНДЕН, 2 август 1944 година.

ЗА АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕЊЕ НА
МАКЕДОНИЈА

Секретар,

Љупчо Арсов, с. р.

Председател,

Методија Андонов-Ченто, с. р.

⁸ „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

1944, 2 август, манастир „Св. Прохор Пчински“

РЕШЕНИЕ ОД ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ
ИЛИНДЕН - 2 АВГУСТ - ЗА НАРОДЕН ДРЖАВЕН
ПРАЗНИК НА МАКЕДОНСКАТА ДРЖАВА

РЕШЕНИЕ

На Антифашиското собрание на народното ослободуење на
Македонија за прогласуење на Илинден - 2 август - за
народен државен празник на македонската држава⁹

Член 1

Илинден — 2 август — се прогласуе за народен државен празник на македонскиот народ и македонската држава, како симбол на сите негови борби за неговото конечно ослободуење от вековното ропство и создавање на слободната и суверена Федерална македонска држава.

Член 2

Ова решение влегуе веднага во сила.

Во манастирот „Св. Отец Прохор Пчински“, на ИЛИНДЕН, 2 август 1944 година.

ЗА АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕЊЕ НА
МАКЕДОНИЈА

Секретар,

Вл. Полежина, с. р.

Претседател,

Методија Андонов-Ченто, с. р.

⁹ „Службен весник на Федералната единица Македонија во Демократска и Федеративна Југославија“ бр.1/1945, издаден на 18 февруари 1970 година, по повод прославувањето на 25-годишнината од Првото заседание на АСНОМ

МАНИФЕСТ

НА

АСНОМ

АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ ЗА НАРОДНО
ОСЛОБОДУВАЈНЕ НА МАКЕДОНИЈА

1 9 4 4

МАНИФЕСТОТ ОД ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ ДО МАКЕДОНСКИОТ НАРОД¹⁰

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ,

Во дните на најголемите световни сатресенија, во времето на најкрватата борба на македонскиот народ, твоето прво Народно собрание, израснато од крвта и животите на најарните твои синови, во твое име излегува пред лицето на цел свет да каже на пријатели и душмани, на сојузеици и окупатори на блиски и далечни, оти македонскиот народ е решен да заживее слободен живот и оти никаква сила на светот не може да му застане на неговиот пат кон полна национална слобода.

Во моментот кога картечниот оган на нашите бригади го уништава крвавиот окупатор од Куманово и Струмица до Тиквеш и Дебар, кога нашата борба оди кон својата највисока точка и кога нејзиниот успешен крај стана јасен за секого, првото македонско Народно собрание излегува со прокламација за полна национална слобода на нашиот народ.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ,

Овија исторически печалби кои ти ги оповестува твоето прво Народно собрание не се ии случајни ни аризани. Тиа се плод од реки пролеана крв и од купишта коски посејани од едниот до другиот крај на Македонија. Во петвековното ропство разни поробувачи е грабеа твојата земја и го поробуваја твојот народ. Единото средство које не можеше да ти биде ограбено беше борбата. Таја остана најсилното оружје во твоите раце и ти помогаа да не бидиш збрисан како народ.

Во славните денови на Илинденското востание и Крушевската Република, ти разбра колкава е силината на тоа оружје. Илинденското востание откри пред цел свет колку е тврда твојата решеност да не бидиш роб на никого, ами да заживееш како слободен народ. Илинденската епопеја ти покажа и тебе колку е силна твојата тупаница кога се подигаа за извојуване на слободата. И токмо таја сила ги заплаши твојте скриени и отворени душмани империјалистите од комшиските балкански држави. Уплашени од таја борбена сплотаност тие се опитаја со својата отровна пропаганда да те разединат за полесно да те поробат. И, благодарение на предатели и изменици во твоите редови, ти ја дочека решителната 1912 година разединен, закравен, неорганизиран и твојата земја бидува разделесна меѓу империјалистичките грабители. Во 1918 година се повторува срамната делба на Македонија, и ти не куртули од јаремот на ропството.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ,

Впрегнат во невидено економско ропство, одречен како народ, обезиравен политички, заостанал просветно, ти беше през 23 годишниот живот под великосрбското ропство доведен во положение на колонијален народ. Србизирането стана националното гесло на белградските реакционери, занданите нимното единствено умиротворително средство, економскиот грабеж нимниот стопански принцип. Тоа што те одржа за тие тежки години, тоа беше твојата борба против великосрбските грабачи и нивните македонски измеќари. Во таја борба ти прогледа и узреа политички, во неа ти си ги најде овојте најдобри сојузници. Тоа беа другите поробени народи на Југославија. Тоа беше и братскиот српски народ, зад чие име се криеја поробувачите од белградската чаршија. Во борбата против великосрбските повелачи, ти го искова овоето братство со другите народи на Југославија. Тоа братство, покрај твојата борба, стана уште една гаранција за спечалване на слободата.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ,

Со подлиот напад на германо-фашиските империјалисти во 1941 година Југославија бидува прегазена, а Македонија, за четврти пат во 30 години, поделена меѓу фашиските јатаци на Хитлера.

Под великобугарската окупација настанаја најтешките години на македонскиот народ.

Грабежот зема невидни до тогај размври, македонското селско стопанство бива исцело ставено во услуга на Хитлерова Германија. „Дирижираниот стопански“ грабеж ги рашири своите крила над Македонија. Не остана произведение од соелското стопанство, које можеше да куртули од реквизиционата експлоатација. Селаните беа бутнати во понорот на бедата. Со ним заедно тонеа во мизерија сите други сасловија. Целото македонско стопанство беше подложено на најбесрамен грабеж за сметка на фашиската Германија. Бугарските фашиски измеќари се преобрнаја во еајверни кучина на Хитлера. Спекулата стана неписан закон. Македонија беше стопански изцрпена. Македонскиот народ потона во дотогај невидена беда.

Дури на една страна се трубеше неуморно старата поробувачка песма оти македонски народ немало, оти ние сме биле асли Бугари, иа друга страна се полнеа зандаиите со чеоните синови на Македонија, а во полицејските участаци со инквизиторски методи се мачеа народните борци. Војнополевите судови работеја усилено, интернациите обухватаја цели села и околии, на бесилките увиснаја иајдобрите синови на

¹⁰ Зборник на документи од АСНОМ, Институт за национална историја, Скопје, 1964

Македонија. Крвожедниот фашиски окупатор трша кон физичко истребување на македонскиот народ. Модерните Хуни ги надминаја во крволочноста најсуровите турски катили.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ,

През долгите години на ропството, тешката стварност те научи оти ти против подлите поробувачи имаш само едно сигурно оружје: борбата. И ти машки го стегна тоа оружје. Во позивот на КП на Југославија за борба, ти ја чу савеста на најдобрите твои синови. Во нејзиниот револуционарен дух ти ја осети бунтовната сила на еден поробен народ. Во нејзината организациона стегнатост ти го виде твојот тврд водач и умен организатор. Во нејзината доследност ти виде гаранција оти борбата ќе биде изведена до победоносо крај и ти не се поколеба да тргнеш со смелиот водач и организатор.

Револуционите традиции на Илинден пак оживеа. Настануват најславните години во твојата историја, настанува епопејата на светата народна ослободителна борба, во која ти се препороди како народ и се осети способен да си ја земиш садбата во собствените раце. Во неравната борба, во која ти влезе смело, израсна од малите партизански одреди првата во твојата историја Народно ослободителна војска, која го прослави македонското име по цел свет и стана страх и трепет за фашискиот окупатор. Сјајните победи при Кичево, Дебар, Тушин, Ристовец, Злетово, Кратово и Струмица са славеа историја на твојата војска. Ослободувањето на Македонија е нејзиниот свештен завет. Надахната со љубовта за својот народ, запоена со духот на Делчев, одушевена со борбескиот елан на Тито, твојата војска ќе го исполни тој свештен завет и нема да го испушти оружјето од рацете дури последниот окупаторски војник не биде избркан од нашата татковина, дури последниот воен престапник и предател не добие заслужено наказание и дури слободата не биде исцело извојувана и осигурана.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ

Изненаден од твојата сплотеност, исплашен од смелите удари на твојата војска, поганиот фашистички окртор разбра оти сам нема да може да се додржи во Македонија. По стариот обичај на твоите поробувачи, тој побара и најде гнасни изроди, готови за фрлената коска да го продадат собствениот народ. Чкатровци и Гузеловци, Китинчевци и Ципушевци се натпреваруваат кој поорамно да те продаде. Од шпионското служене на фашистичкиот окупатор, овие одвратни јуди стигнаја до оргасетазиране на банди, составени од најкриминални ал-бански и домашни елементи, за борба против нашата Народноослободителна војска, за крволочно избивање на мирното македонско население и за палејње на македонските села.

Уплашениот фашистички окупатор сега ја фрли и последната карта во борбата против македонскиот народ. Крволочната банда на Ванчо Михајлов, потоната во невината крв на толку македонски синови, пак се јавува на предателската сцена, овој пат на чело со познатиот фашистички агент Александар Станишев. Професионалните убијци од софијските улици прават сега јалов опит со терористички јадра од коцкари и пијаници да ја отежат праведната борба на македонскиот народ за слобода.

Во борбеното единство на македонскиот народ со другите народи на Југославија, овие погани изроди ја гледаат најголемата опасност за овоите противнародни планови. Ударајќи бесно против српскиот народ, тие сакаат да удрат против единството на братските народи во Југославија, да го оделат македонскиот народ од нив, да го осамат во борбата, и, изолиран од неговите сојузници, полесно да го уништат. Со овојата бесна кампања против Маршал Тито, тие се опитаја да го одделат македонскиот народ од гениалниот водач на народно-ослободителната борба и да ја закопат за вечни времина слободата на македонскиот народ. Фрлајќи лаги и одвратни клевети против нова, демократска и федеративна Југославија, тие сакаат да го турнат македонскиот народ во поразениот лагер на фашистите и да го дотерат утре на оптуженичка клупа заедно со фашистичките злочинци.

Великосрпските хегемонисти на Дража Михајловиќ и Милан Недиќ, демаскирани како слуга на окупаторот и отфрлени од српскиот народ, презрени од демократската светска јавност, разбијени исцело во Македонија, притаени во разни германски претпријатија, дебнат момеет да се фрлат на македонскиот народ и пак да го прегнат во јаремот на белградските шовинисти.

Во Западна Македонија уште живеат алабанските фашисти околу криминалците Джемo и Мефаил. Потпомагаат од Чкатровци и Коцаревци, палат тие македонски села и крволочно го избиваат македонското население.

Сите овие браќа во криминалот и душмани на македонскиот народ са верни слуги на истиот господар крволочниот Хитлер. Но ти брзо ги откри пеколските планови на овие злочинци и им даде достоин одговор. Немилосрдната борба против фашизмот и крвавиот великобугарски окупатор, то беше твојот одговор на нивните опити да те впрегнат во јаремот на фашиското ропство. Разбивањето на контрашките банди уште во нивниот зародиш, то беше твојот одговор на нивниот опит да го разделат македонскиот народ и да е удушат неговата борба. Нераздружимото братство и единство со другите народи во Југославија, то беше твојот одговор на нивните опити да те осамотат во борбата. Изградувајњето на нова, демократска и федеративна Југославија на чело со маршал Тито и твојата сплотеност во редовите на Народноослободителниот фронт на Македонија, то е твојот одговор на сите планови на великоорпските хегемонисти и на разбојничките прохтеви на големоалбанските фашисти.

То е денес твојот одговор на сите овие душмани твојата праведна борба за слобода. Утре никаква сила нема да ги спаси овие продадени души од немилосрдниот народен суд. Никаква сила нема да ја запре твојата осветничка тупаница да ги разбие главите на овие гнасни изроди и подли поробувачи. Никаква сила нема да ја намали твојата величанствена борба за слобода. Борбата за твојте праведни идеали се најдува пред победоносен крај, пред полна национална слобода.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ,

Од тешките борби и пролевената крв на најдобрите македонски синови излегува денес првото Народно собрание, тој симбол на твојата слобода и изразител на твојот суверенитет, и ја прокламира пред цел свет полната национална слобода на македонскиот народ во ПРВАТА СЛОБОДНА МАКЕДОНСКА ДРЖАВА. Вековниот идеал на македонскиот народ се постигнува. За прв пат после Самоила македонскиот народ створи овоја собствена држава; за прв пат македонскиот народ ќе се осети во Македонија како во своја куќа; за прв пат тој стана не дребна пара во сметките на грабежливите сили, ами слобо-ден народ во слободна држава. Тоа е најголемата придобивка во историјата на нашиот народ, спечалена во гигантскиот антифашишки фронт со крвта на најдобрите синови на Македонија и со помошта на другите народи на Југославија, осигурена во нова, федеративна заедница на народите во Југославија.

Тргајќи од животните интереси на македонскиот народ, од неговите заеднички борби со другите народи во Југославија против големо-српската хегемонија и од скапите жртви дадени против заедничкиот фашиски окупатор, првото македонско Народно собрание изјавува во твое име оти МАКЕДОНСКИОТ НАРОД ВЛЕГУВА КАКО НАЦИОНАЛНО ОСЛОБОДЕН И РАВНОПРАВЕН ЧЛЕН ВО НОВА, ДЕМОКРАТСКА И ФЕДЕРАТИВНА ЈУГОСЛАВИЈА, на принципите установени на II заседание на Антифашиското веќе на народното ослободуене на Југославија (АВНОЈ), на кое му се признаја првата на национална слобода. Со тоа македонскиот народ станува градител на нова Југославија, која е дело и израз на нераздржливото единство и братство на сите нејзини народи, и најголемата гаранција како за слободата на секој отделен народ, така и за слободата на сите народи во Југославија заједно. Како дел на нова, демократска и федеративна Југославија, македонскиот народ станува сојузник на големите сили победителки.

Трвајќи од вековните идеали на македонскиот народ, првото македонско Народно собрание го прокламира пред цел свет своето праведно и неостапно сакање ЗА ОБЕДИНЕНИЕ НА ЦЕЛИОТ МАКЕДОНСКИ НАРОД на принципите на правото на самоопределување. Со тоа ќе се тури крај на робството на македонскиот народ во сите негови делови и ќе се создадат условија за искрена солидарност и мир меѓу балканските народи.

Видејќи свесно оти фашизмот е најголемиот враг на малите народи и на славјанството, првото македонско Народно собрание тржествено изјавува оти македонскиот народ нема да го остави оражието дури фашизмот со сите негови помагачи не биди исцело разгромен.

Борејќи се за слободата на македонскиот народ, првото македонско Народно собрание ги ПРОКЛАМИРА ПРАВАТА

НА ПОЛНА СЛОБОДА И РАВНОПРАВНОСТ НА СИТЕ НАРОДНОСТИ ВО МАКЕДОНИЈА.

МАКЕДОНЦИ И МАКЕДОНКИ, БРАКА И СЕСТРИ!

Првото македонско Народно собрание ги прокламира овија свети принципи во момент кога братската победоносна Црвена армија стапнува на германска земја и незадржимо оди кон Берлин, кога нашите англоамерикански сојузници на Запад го

пробија атлантскиот ѕид на Хитлеровата европејска зандана, кога сојузничките армии од југ наступат кон Алпите, кога приказаната со смелост Титова армија се готви да тргне на Белград, Загреб, Љубљана, Сарајево и Скопје.

Првото македонско Народно собрание ги прокламира овие големи принципи во согласие со основните решенија на Московската и Техеранската конференција, кои ги гарантираат правата на слободен живот на секој народ, ангажиран во борбата против фашискиот окупатор.

Во овија дни се решава садбата на нашиот народ за векови. Историјата ве поставила пред судбоносна проба. Од вас зависи дали Македонија ќе биде зандана за робови или слободна татковина на слободни луѓе. Жертвите на вашите браќа и првоборци ве викаат на последен јуриш. Сетнината ваша и сетнината на нашата родина ве викаат на последен, одлучен бој. Наредете се сите во народноснободителниот фронт и докажете оти сте достоини синови на еден јуначен народ. Дигнете се сите против крвавиот окупатор и докажете оти сте способни да си ја спечелите слободата и изградите сами сетнината.

МАКЕДОНЦИ ПОД БУГАРИЈА И ГРЦИЈА

Обединението на целиот македонски народ зависи од вашето учество во гигантскиот антифашистички фронт. Само со борба против подлиот фашиски окупатор ќе го спечелите правото на самоопределување и обединение на целиот македонски народ под покровот на Титова Југославија, која стана слободна заедница на слободни и равноправни народи. Нека борбата на македонскиот пиомонт ве одушеви за посмела борба против фашискиот поробувач! Нека патот на овој дел на Македонија стане и ваш пат, оти

само тој води кон слободата и обединението на целиот македонски народ! Нека вашето учество во свеопштата антифашиска борба им даде живот на принципите прокламирани на првото македонско Народно собрание и нека ги збрише искусствените граници кои ја разделија брат од брат, Македонец од Македонец.

БРАЌА АРНАУТИ, ТУРЦИ И ВЛАСИ

Поробувачите на Македонија од везден сакале да не разделат и скарат за полесно да ја владат нашата татковина и да ги грабат нашите народи. Тешкото минато ни покажа оти интересите на нашите народи са исти, а нивеата садба заедничка. Во овие решителни моменти сите ние изградуваме слободна Македонија. Каква Македонија ќе изградиме, таква ќе ја имаме.

Вашите синови учествуваат во македонската војска и земат веќе командни места. Вашите првоборци учествуваат како пратеници народни претставители во Народното собрание. Првото македонско народно собрание е прокламира слободата и равноправноста на сите народности во Македонија. Мобилизирајте ги сите сили поскоро да ги оствариме неговите свети принципи. Учествувајте равноправно во борбата против окупаторот за да можете равноправно да учествувате во изградувањето на слободна Македонија слободна татковина на сите народности.

ИЛИНДЕНЦИ

Крвавиот фашиски окупатор спекулира со вашите жртви и со вашата крв. Тој срамно ги изопачува целите иа вашата несебична борба во миналото. Тој се опитва да го срoза вашиот авторитет, употребувајќи ве како перде за страшниот грабеж и терор спроведуван над вашата земја. Тој подмолно се опитва во најрешителните моменти да го раздели вашиот народ на стари и млади.

Се исполнуваат целите за кои вие сте се бориле. Македонија врви кон својата слобода, кои непостигнатиот идеал за кој хиладници ваши другари ги дадоа овојте животи во Илинденската епопеа. Вашиот првоборец и другар Димитар Влахов е ден од иашите водачи. Вашето место е покрај вашите синови и внуци. Напред во борбата за идеалите за кои вашата генерација се бореше, а нашата ги исполнува! Напред стари и млади за изградување на слободна Македонија!

МАКЕДОНСКА ЕМИГРАЦИЈО ВО БУГАРИЈА

Ропството на нашата македонска родина ве отдели од вашите куќи, од вашите блиски, од вашите оела и градови. Тешката садба на вашата поробена татковина ве фрли во лапите на подлиот кобурговски диктатор. Во мрачните завојувачки планови на крвавиот кобурговски дворец, иа вас ви беше предопределена ролјата на воени провокатори на Балканот и на камшик во рацете на тираните против слободољуби виот бугарски народ.

Ние синовите на борческа Македонија везден сме правеле разлики между убијците од бандата на Иван Михајлов и чесната македонска емиграција. Ние од везден сме знаеле оти во вашите гради никога не престанало да бие едно чесно срце на нашата обшта родина, оти нашите идеали се и ваши идеали, и оти во вас никога не угаснало желанието да се најдете пак во вашата слободна и незастрашена македонска татковина.

Првото македонско Народно собрание ви испраќа пламени братски поздрави и ве кани во дружна борба за ослободување на Македонија и изградување на слободна Македонска држава.

Отврлете ги самоназначените водачи околу крволокот Иван Михајлов! Присаединете се кон нашиот Народноослободителен фронт за избркување на фашиските поробители! Земете учество во ослободувањето на обштата македонска татковина! Дајте го својот дел во нејзиното изградување! Нека нашата сплотеност стане остар одговор на сите поробувачки планови! Нека нашето единство стане страх и трепет за враговите на Македонија! Нека нашиот борчески патриотизам стане гаранција за подобра сетнина на нашата татковина!

МАКЕДОНСКИ РАБОТНИЦИ!

Вие први разбравте оти фашизмот е ваш најголемиот душман, најсвирепиот поробител на вашиот народ, и вие први влетовте во светата борба против него. Зад секоја победа во оваја тригодишна борба се крие пожртвованоста на вашите првоборци. Секој успех против крвавиот фашиски окупатор е израснал од крвта на вашите другари.

Во слободна Македонија, во нова Југославија, вие ќе започнете еден посреќен и подостоен за вас живот.

Во предвечерието на слободата ни еден ваш другтар не смее да остане на страна од борбата. Напуштајте ги фашиските работилници, фабрики и рудници! Напуштајте ги фабриките во фашиска Германија! Влегувајте во вашата народноослободителна војска и станете нејзин грбнак! Со своето масово учество станете првоборци на Народно ослободителната борба! Со својата храброст станете гордост ва нашиот народ! Со својата прикажана упорност изградувајте ја слободна Македонија и станете нејзини најпредани творители! Направете од новата македонска држава истинска, слободна, и праведна татковина на целиот работен народ.

МАКЕДОНСКИ СЕЛАНИ,

Вие најдобро осетивте на сопствената кожа што значи фашиско ропство. Во овај три години плодовите на вашиот труд се грабеа и се грабат по најбесрамен начин, а на вас ви остава само ропска работа, беда и неправие. Фашиските повелачи ве оставија да живите само за тоа, да можете да работите на нивната војна машина. Од вашиот труд се гојат окупаторските грабачи, а вие остануete гладни, голи и боси. Фашизмот ви зеде се, а не ви даде ништо.

Во овај неколку месеци се решава садбата на македонскиот народ. Садбата на Македонија е садба на македонскиот народ. Садбата на Македонија е садба на македонските селани, дека вие сте најголемиот негов дел. Не давајте ги овојте произведеишја на фашиските изеденици! Кријте го житото! Избивајте ги реквизиционите комисиии! Палете ги фашиските општини! Не плаќајте данаци на вашите поробители! Влегувајте смело во редовите на нашата војска! Станете сите како еден да ја извојуваме слободата и да ја изградиме слободна Македонија.

МАКЕДОНСКИ МЛАДИНЦИ И МЛАДИНКИ,

Вие бевте првата жртва на фашиските окупатори и вие тргнавте први во борба против нив. Со својата прикажана храброст вие дадовте пример како се служи на народните идеали. Вие денес го чините најборбеното јадро на нашата војска.

Во борбата што се води денес се изградува поарна младинска сетнина. Слободна Македонија вие треба да ја изградите. Со сите сили помогнете за спроведенето на решениата на АСНОМ и за изградуенето на новата народна демократична власт во Македонија и на нашата Македонска држава.

БОРЦИ ОД НАРОДНО-ОСЛОБОДИТЕЛНАТА ВОЈСКА НА МАКЕДОНИЈА, ПАРТИЗАНИ, ВОЈНИЦИ, ОФИЦЕРИ, ПОДОФИЦЕРИ И ПОЛИТИЧКИ РАБОТНИЦИ,

Со вашата прикажана смелост вие го разнесовте македонското име по цел свет. Со својата безпримерна пожертвуваност вие му натеравте страв во коските на фашискиот окупатор. Со крвта на најдобрите евои другари вие е исписавте славната историја на македонскиот народ. Победата е близу но требаат уште напори да се извојува слободата на македонскиот народ. Во гигантската борба што се води денес, вие не сте сами. Вие сте дел на славната Народноослободителна војска на Југославија, и како такви сојузници на победоносната Црвена армија и англоамериканските војски, који ги задават последните удари на фашискиот окупатор.

Запалените села по цела Македонија ве канат на освета! Поробениот македонски народ чека од вас слобода! Држете го уште поцврсто оражието спечелено со крв, јакнете ја уште повеќе вашата дисциплина и воена вештина! Дигнете го уште повисоко знамето на Гоце Делчев! Гответе се за последните удари на фашискиот окупатор! Гответе се за ослободуене на Македонија.

МАКЕДОНСКИ МАЈКИ, ЖЕНИ И СЕСТРИ,

Во овај величанствена борба вие го дадовте својот крвав дел. Во слободата на македонскиот народ вие ќе си ја спечелите и сопствената слобода. Во утрешна слободна Македонија, вие ќе бидете нејзини слободни и равноправни строители.

Учествувајте уште помасовно во народноослободителната борба! Мобилизирајте ги сите свои другарки за борба на фронт и работа во тилот. Борците на фронтот имаат потреба од вашата поткрепа. Слободата на вашиот народ имаат потреба од вашата помош. Изградувајте ја новата држава не може да се замисли без вашето равноправно учество. Прегнете ги сите за поскоро да ги оствариме принципите провозгласени од првото македонско Народно собрание.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ, БРАЌА И СЕСТРИ!

Зората на слободата изгрева! Од крвавата борба израсна веќе слободна Македонска држава, во нова, демократска и федеративна Југославија. Но борбата уште не е завршена. Прегнете ги сите сили да се истргне слободата што поскоро, да се сачуват печалбите на сегашната борба, мобилизирајте ги сите снаги за изградувајте ја нашата држава и направете од неа сретна татковина на среќен народ.

Се за фронт се за победа!

Да живее првата Македонска држава во нова, Демократска Федеративна Југославија!

Да живее Првото антифашистко собрание за народно ослободување на Македонија!

Да живее Антифашиското веќе на народното ослободување на Југославија!

Да живее Националниот комитет, на чело со лубимиот водач на Југославија Маршал Тито!

Да живее нераздрожливото братство и единство на народите на Југославија!

Да живее Народноослободителната војска на Југославија!

1944, август

ПРОГЛАС ОД ПРВОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ ДО
МАКЕДОНСКИОТ НАРОД ЗА ОДРЖАНОТО ЗАСЕДАНИЕ И ДОНЕСЕНИТЕ
ОДЛУКИ НА АСНОМ¹¹

УДРЕНИ СЕ ТЕМЕЛИТЕ НА МАКЕДОНСКАТА
ФЕДЕРАЛНА ДРЖАВА ВО НОВА ДЕМОКРАТСКА И
ФЕДЕРАТИВНА ЈУГОСЛАВИЈА

На 2 август 1944 година Илинден се свика Првото историско Антифашиско собрание на народното ослободување на Македонија АСНОМ. 122 полноправни претставители, синови и ќерки на македонскиот народ, испитани низ маките и искушенијата на народно-ослободителната борба, собрани на своето Прво заседание во манастирот „Св. Прохор Пчински“, во присуство на делегатите: од Врховниот штаб на Маршал Тито, војните сојузнички мисии и на Главниот штаб на Србија, ја изразија суверената волја на својот народ и ги донесоја следните решенија:

1. Македонија ја прогласи за федерална држава, во нова, Демократска Федеративна Југославија.

2. Народното собрание се конституира во врховно законодателно и исполнително претставителство на македонската федерална држава.

3. Се донесе декларација, со која се гарантира слобода и равноправност на секој граѓанин и граѓанка во Македонија, без разлика на вера, националност и политичка припадност, право на секој граѓанин и граѓанка над 18 години да избира и да биде избран, слобода на совеста и вероисповеданието, право на бесплатна просвета, итн.

4. Се формира Президиум на АСНОМ со функции на привремено народно претставителство на македонската федерална држава.

5. Македонскиот народен јазик се воведува како службен јазик.

6. Илинден, 2 август, се прогласува за народен и државен празник во Македонија.

7. Се формира Комисија за испитување војните злоступства, 1944, 2 август, манастир Прохор Пчински направени од окупаторите и нивните слуги.

8. Се формира Комисија за изработување законски проекти на македонската федерална држава.

9. Се избира 40 претставители на македонскиот народ за Антифашиското веќе на народното ослободување на Југославија и неговиот Президиум.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ!

Со оваја основни историски решенија се удрени темелите на македонската федерална држава. Тоа се први плодови на твојата тригодишна народноослободителна борба, тоа се првите плодови на братството и единството со другите народи на Југославија. Оваја плодови претставуваат остварување на вековните идеали на нашиот народ.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ!

Антифашиското собрание на народното ослободување на Македонија е одржано во најжестокиот бој во оваја војна, кога се кинат фашиските синџири, кога геројската Црвена армија наступва кон Берлин, а мошните сојузнички армии настапуваат од запад и југ на Париз и Германија, кога нашата јуначка Народноослободителна војска на Југославија навлегува во последен бој со фашиските окупатори. Во оган и крв на развирената и решавашта битка, во зората на победата, македонскиот народ преку своето Антифашистко народно собрание си ја кажа думата за својата судба.

¹¹ Зборник на документи од АСНОМ, Институт за национална историја, Скопје, 1964

Фашиските окупатори и нивните слуги се пред пропаст, ама ги превземат сите мерки како би го одложиле своето пропаѓање. Они изнајдуват нови трикови, како би го задржали македонскиот народ мирно да го поднесува фашискиот јарем. Ванчо Михајлов и неговата група издајници и крвници на македонскиот народ, готват платени банди да по истеглувањето на бугарските фашиски војски ја завладејат Македонија за сметка на Хитлер или некој друг господар.

Од друга страна, това исто се готви и од најголемиот издајшки слуга на Хитлера Милан Недик, кој се токми да умаршува во Македонија и да го обнови големосрпското ропство.

МАКЕДОНСКИ НАРОДЕ! РОДОЉУБИ И РОДОЉУБКИ!

Слободата е на прагот Темелите на нашата федерална држава се удрени! Ама баш није сите требе да бидеме на штрек. Сега баш треба да се прибериме аите во Народноослободителниот фронт на Македонија, во нашата Народноослободителна војска, за да ги сачуваме придобивките на досегашната борба. Краен е час за секој еден Македонец да го отфрли секое колебание и тргае во последен бој за слобода на иашиот вековно поробен народ.

Во името на иовата македонска држава, во името на нејното изградување, ние ви викаме:

Уште повеќе зацврнете го единството на целокупниот македонски народ преку Народноослободителниот фронт на Македонија единството, кое ти овозможи создавање на македонската држава, единството, које ќе ти ја сочува таја држава!

Стани целиот на вражено востание и навлези во својата Народноослободителна војска на Македонија, војската која ти создаде држава и која ќе знае да ти ја сочува! Разрасни ги што по скоро своите бригади во мошнш дивизии и корпуси!

Уште посилно пристапите кон формирањето на народно-ослободителните одбори, органите на новата народнодемократска власт, преко која треба да се соберете за изградувањето на новата македонска држава!

ДА Е ЖИВА СЛОБОДНА МАКЕДОНИЈА ВО ДЕМОКРАТСКА И ФЕДЕРАТИВНА ЈУГОСЛАВИЈА!

ДА Е ЖИВО АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

This document is prepared in the framework of the project "Establishment and Development of the Parliamentary Institute" of the Assembly of the Republic of Macedonia, co-financed by the Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC) with advisory support by the National Democratic Institute (NDI).
The views expressed here do not necessarily reflect the views of SDC or NDI.